

Der bliver længere mellem borgerne og borgen. Foto: Jens Borking

Strukturreformen giver demokratiske sår

Kommunalreformen fremmer et mere professionelt politisk system. Partiorganisationerne vil blive mere strømlinede og der vil komme flere stærke og professionelle politikere, der får større handlekraft. Men der er en demokratisk pris, at betale.

Tekst: Roger Buch

»... enhver dybtgående reform har sin pris. Prisen i dette tilfælde er, at de små kommuner med den nære forbindelse mellem borgere og råd, nu kun er en saga blot. Fornemmelsen: Kommunen, det er os, vil efter al sandsynlighed have dårligere grobund i de større, rationelt organiserede primærkommuner.«

Modstillingen mellem rationel drift og demokrati har formentlig været debatteret lige så længe, som demokratiet har eksisteret. Således også i den debat om kommunernes fremtid, som blev igangsat i august 2002. Citatet ovenfor er dog af lidt ældre dato, nemlig fra bogen »Vort danske samfund«, som Mette Koefoed Bjørnsen og Rich. Willerslev udgav i 1970 lige efter valget til de nye primærkommuner, som afløste sogne- og købstadskommunerne. Citatet viser, at der ved indgangen til kommunalreformen i 1970, var en erkendelse af at reformen havde en demokratisk pris. Men hvad er den demokratiske pris ved reformen i 2007?

Nationalisering af lokalpolitikken

Siden 1970 har antallet af kommuner i Danmark ligget på omkring 275, men fra 1. januar 2007 reduceres dette tal til 98. Samtidig falder antallet af kommunalpolitikere fra omkring 4.700 til 2.522. Der bliver altså længere mellem politikerne, hvilket kan opleves som et demokratisk tab for mange borgere.

muner lå antallet af politikere på alle de ulige tal mellem 9 og 31, hvilket altså stadig kan findes i de kommuner, som ikke sammenlægges. De nye kommuner har derimod kun valgmulighederne 25, 27, 29 eller 31, hvilket vil lette de små partiers muligheder for at opnå valg. Det vil givetvis blive oplevet som en demokratisk gevinst af de mindre partier og deres vælgere.

De øgede chancer for at opnå valg for de mindre partier, sammen med de fordele som sammenlægning af partiforeninger kan give i forhold til organiseringen af valgkampen, rekrutteringen af kandidater osv., er to af hovedforklaringerne på, at alle de landsdækkende partier i fremtiden vil stille op i næsten samtlige kommuner. At færre vælgere nu er hjemløse, fordi de kan stemme på deres landspolitiske parti, vil sikkert blive oplevet som en demokratisk gevinst af de landsdækkende partier og ikke mindst deres landsorganisationer. Andre vil derimod begræde, at kommunalpolitikken nu mister sit lokale særpræg, og kommer til at minde alt for meget om Christiansborg.

Lokallisterne vil givetvis begræde, at de nu overalt skal kæmpe med alle de landsdækkende partier. I 2005 fik lokallisterne kun 6,7 procent af stemmerne, hvilket er det dårligste resultat siden 1970, og klart under deres typiske niveau på 7,5 - 8,5 procent af vælgerne. Denne svækkelse af lokallisterne vil lokalt blive oplevet som et demokratisk tab, mens de landsdækkende partier næppe vil fælde mange tårer på den konto.

Tilpasning af partierne

Strukturreformen har en række afledte effekter i de politiske partiers lokale afdelinger, hvor man de fleste steder har valgt, at lade partiorganisationen følge den nye politisk-administrative struktur. Altså eksempelvis ved at sammenlægge de tre, fem eller syv partiforeninger inden for den nye kommunegrænse til én ny fælles organisation.

Dette gør på mange måder livet lettere for de lokale partiforeninger, som ikke skal nedsætte så

mange lokale medlemsblade, holde så mange generalforsamlinger eller bruge så mange aktivister for at drive den lokale partiforening osv. De nye store sammenlagte partiforeninger kan formentlig levere en mere »professionel« service overfor medlemmerne, og nogle vil måske endog være så store, at det bliver muligt med en begrænset lønnet administration. Men det samlede antal aktive borgere, det samlede antal afholdte møder, det samlede antal nedsatte udvalg og det samlede antal artikler i lokale partiforeningsblade vil sandsynligvis ende med, at blive lavere end før. Samtidig kan de lønnede medarbejdere blive betragtet som en magtbase eller et isolerende eller hæmmende lag.

Et vigtigt aspekt er geografien og de fysiske afstandes betydning. Centralt i de politiske partiers indre liv har været diverse former for møder: Partimødet, udvalgmødet, generalforsamlingen osv. Med de nye kommuner og de nye partistrukturer skabes der et problem ved denne måde at »drive forretningen på«. Den økonomiske og tidsmæssig omkostning for partimedlemmerne ved mødedeltagelse stiger kraftigt. Hvor der måske var 5 eller 10 km fra udkanten af de gamle kommuner ind til centerbyen, kan der let være både 20 eller 30 km til centerbyen i de nye kommuner.

Herved skabes barrierer for den politiske deltagelse, hvis partimedlemmerne fra udkanten af de nye kommuner ønsker, at deltage i møderne, der formentlig typisk placeres i hovedbyerne. De gamle arbejdsformer presses altså af den nye partistruktur, hvilket partierne enten blot må acceptere og leve med eller alternativt må udvikle nye arbejdsformer for at imødegå. Og nok så vigtigt: Udfordringen for partierne deles med fagforeninger, interesseorganisationer, græsrodsbevægelser osv.

Professionelle politikere

Med færre politikere, flere onstillede partier i